

وظایف منتخبان مردم

جلد اول (مجلس خبرگان رهبری و مجلس شورای اسلامی)

تألیف:

دکتر محمد سعید انصاری و سجادیحانی نژاد

فرهنگ مائ

۱۳۹۳

سرشناسه: ریحانی نژاد، سجاد، ۱۳۷۱
 عنوان و نام پدیدآور: وظایف منتخبان مردم در قانون اساسی / سجاد ریحانی نژاد.
 مشخصات نشر: سی سخت: فرهنگ مانا، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری: ۱۴۰ ص
 شابک: ۹۸۰۰۰۰۷۵۷۱-۰۵-۷ ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۷۱-۰۵-۷
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 مندرجات: ج ۱. مجلس خبرگان رهبری و مجلس شورای اسلامی
 موضوع: ایران. مجلس خبرگان رهبری
 موضوع: ایران. مجلس شورای اسلامی حقوق و وظایف
 موضوع: نمایندگان مجلس -- ایران -- شرح وظایف
 ساسه افزوده: انصاری، محمدسعید، ۱۳۲۵
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۱۸۴/۵۱۵/۱۷۸۷۱ JQ
 رده بندی دبویی: ۳۲۸/۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۶۲۸۳۶

وظایف منتخبان مردم

جلد اول (مجلس خبرگان رهبری و مجلس شورای اسلامی)

مؤلف: دکتر محمدسعید انصاری و سجاد ریحانی نژاد

صفحه آرا: مینا صقری

طراح جلد: محمدرضا چشمه

شمارگان: ۱۲۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۳

لیتوگرافی: نقره آبی

چاپ: زیتون سبز

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۷۱-۰۵-۷ ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۷۱-۰۵-۷

ناشر: انتشارات فرهنگ مانا

قیمت: ۹۸۰۰۰۰ ریال

مرکز پخش: نهران، خیابان انقلاب، بین ویلا و حافظ، خیابان بومرئوسی، کوچه پامشاد، پلاک ۲، واحد ۱

کد پستی: ۱۵۹۹۶۱۷۷۱۱ تلفن: ۲۱-۸۸۹۴۸۸۲۰-۸۸۹۳۲۶۵۲

فهرست مطالب

۱۳		مقدمه
۱۵		مجلس خبرگان رهبری
۱۵		شرایط عضویت
۱۶		تعداد اعضای خبرگان
۱۷		مجلس خبرگان و انتخاب مقام رهبری
۱۹		مجلس شورای اسلامی
۱۹		ارکان مجلس شورای اسلامی
۲۰		کلیات مجلس شورای اسلامی
۲۱		نظام انتخاباتی
۲۲		انتخابات
۲۲		رأی گیری
۲۲		هیأت اجرایی
۲۴		شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شونده‌گان
۲۶		اعلام کاندیداتوری و وضعیت صلاحیتشان
۲۷		تبلیغات
۲۸		توقف انتخابات
۲۹		نظارت بر انتخابات
۲۹		تشکیلات مجلس شورای اسلامی
۳۰		هیأت رئیسه مجلس
۳۰		تشکیل هیأت رئیسه ستی

۳۰	سوگندنامه
۳۱	انتخاب هیأت رئیسه موقت
۳۱	اعتبار نامه نمایندگان
۳۲	هیأت رئیسه دائم
۳۳	کمیسیون‌های مجلس
۳۴	تشکیل کمیسیون‌ها براساس تخصص و تجربه
۳۶	انواع کمیسیون‌ها
۳۸	بررسی جلسات مجلس شورای اسلامی
۳۸	علنی بودن جلسات
۳۹	غیرعلنی بودن جلسه
۳۹	الزام حضور نمایندگان در مجلس
۴۱	نطق و مذاکره
۴۲	مذاکرات
۴۴	حضور اعضای شورای نگهبان در مجلس
۴۴	حضور اعضای قوه مجریه در مجلس
۴۵	رای گیری
۴۵	روش رای گیری
۴۷	آراء
۴۸	نماینده ها
۴۸	منصب نماینده
۴۹	پست نماینده
۵۰	مصوبیت پارلمانی
۵۱	آزادی رای نماینده
۵۲	رسیدگی به جرایم نمایندگان
۵۳	وظایف و امتیازات نمایندگان
۵۳	وظایف
۵۴	امتیازات
۵۵	دوره نمایندگی
۵۶	حقوق و تکالیف مجلس شورای اسلامی
۵۷	وضع قانون
۵۷	سلسله مراتب قوانین
۵۷	قانون اساسی
۵۷	قانون گذاری توسط مجلس شورای اسلامی
۵۷	قوانین عادی

۵۸	وضع قوانین عام در مجلس
۵۸	اختیار تصویب قوانین توسط مجلس
۵۹	قوانین خاص و سازمان دهنده
۶۰	عدم واگذاری قانونگذاری
۶۰	قوانین موقت (آزمایشی)
۶۳	تصویب اساسنامه مؤسسات و دستگاههای دولتی
۶۴	صلاحیت مجلس در تفسیر قوانین
۶۵	تصویب قانون
۶۵	پیشنهاد لایحه و طرح
۶۵	لایحه دولت
۶۶	پیشنهاد لایحه
۶۶	استرداد لایحه
۶۷	طرح مجلس
۶۸	پیشنهاد طرح
۶۸	استرداد طرح
۶۹	حق شورای عالی استانها در پیشنهاد طرح
۷۰	تصویب لوایح و طرحها
۷۶	شور نهایی
۷۷	رسیدگی و تصویب فوری لوایح و طرحها
۸۰	مسکوت ماندن لوایح و طرحها
۸۱	لزوم امضای رئیس جمهور
۸۳	منتشر کردن قوانین
۸۴	نظارت
۸۴	رای اعتماد به وزیران
۸۵	رای اعتماد به هیأت وزیران
۸۶	نظارت بر مسائل مهم و مورد اختلاف در دولت و تغییر وزراء
۸۷	نظارت اطلاعاتی
۸۷	بررسی اصل نودم قانون اساسی
۸۹	تشکیلات کمیسیون اصل نودم قانون اساسی
۹۰	نحوه اجرای اصل نودم قانون اساسی
۹۱	مراتب تحقیق
۹۲	حقوق درون مجلسی نمایندگان
۹۳	پاسخگویی وزیر به نمایندگان ملت
۹۵	پاسخگویی رئیس جمهور به نمایندگان ملت

۹۶	حق مجلس در تحقیق و تفحص
۱۰۰	تصویب معاهدات
۱۰۰	تعریف معاهده
۱۰۱	سرزمین
۱۰۶	امضای نهایی معاهدات
۱۰۸	محدودیت‌های ضروری (حالت فوق العاده)
۱۱۰	نقش مجلس در قراردادهای مالی دولت
۱۱۱	بکارگیری کارشناسان خارجی
۱۱۲	انتقال نفایس ملی
۱۱۶	شورای نگهبان در قانون اساسی
۱۱۷	ترکیب اعضای شورا
۱۱۸	شرایط حاکم بر موقعیت اعضای شورا
۱۱۸	منع وابستگی مؤثر اعضای شورا به احزاب و گروه‌های سیاسی
۱۱۹	نقش شورای نگهبان در مجلس شورای اسلامی
۱۲۰	حضور اعضای شورای نگهبان در مجلس
۱۲۳	رد یا تأیید مصوبات مجلس توسط شورای نگهبان
۱۲۵	ضرورت ارسال کلیه مصوبات مجلس به شورای نگهبان
۱۲۶	ملزم بودن شورای نگهبان جهت پاسخگویی به مصوبات مجلس
۱۲۶	وظایف و اختیارات شورای نگهبان
۱۲۶	نظارت بر قوانین و مقررات
۱۲۷	نظارت شرعی بر اصول قانون اساسی و مصوبات مجلس
۱۲۸	نظارت بر مصوبات کمیسیون‌های داخلی مجلس
۱۲۹	نظارت شرعی بر قوانین و مقررات گذشته
۱۲۹	نظارت شرعی و قانونی بر اساسنامه سازمانهای دولتی
۱۳۰	نظارت شرعی و قانونی بر تصویب نامه‌ها و آیین نامه‌های دولت
۱۳۱	نظارت بر کاندیدها، انتخابات و همه پرسی
۱۳۲	نظارت بر جریان انتخابات
۱۳۳	اعلام نتیجه و صدور اعتبارنامه
۱۳۵	جایگاه مجمع تشخیص مصلحت نظام در مجلس
۱۳۶	فهرست منابع

مقدمه:

خداوند متعال انسان را آزاد آفریده و او را به زینت عقل و فکر آنچنان آراسته است که خود قادر به اتخاذ تصمیم در شیوه زندگی خواهد بود. تأکید بر آزادگی انسان در بیان حضرت علی (ع) این است که:

«تمام انسانها آزادند جز کسانی که به زبان خویش، بر بندگی غیر اذعان کنند».

بدین جهت، برخی از بزرگان اصل الفی انسان بر انسان «را گوشزد نموده اند. اما زندگی اجتماعی و مشترکات انسانها ایجاب می کند که فرد یا افرادی برای سروسامان دادن به این امور مشترک به زمامداری بپردازند.

دین اسلام، پس از تأکید بر حاکمیت بلا منازع خداوند، در مقام رد تسلط انسان بر انسان، به امر زمامداری به عنوان آئین زندگی توجه داشته و آنرا تحت شرایطی خاص مورد تأیید قرار داده است.

اصل ۵۶ قانون اساسی مقرر دارد:

«حاکمیت مطلق بر جهان و انسان از آن خداست و هم او انسان را بر سر نوشت اجتماعی خویش حاکم ساخته است. هیچ کس نمی تواند این حق الهی را از انسان سلب کند یا در خدمت فرد یا گروهی خاص قرار دهد».

یکی از نیازهای اساسی افراد جامعه، آشنایی با حقوق و تکالیف خود است. انسان موجودی اجتماعی است و برای زندگی بهتر، نیازمند به مشارکت در سر نوشتی است که در قالب انتخابات تدوین گردیده است. در این کتاب سعی می شود مجموعه ای کامل از وظایف منتخبان مردم برای آشنایی رأی دهندگان با حقوق خود جهت آشنایی با چگونگی

مطالباتشان آورده شود، انتخابات پروسه ای است که در جهت گزینش فرمانروایان یا انتخاب ناظرانی برای مهار کردن قدرت تدبیر شده است از این منظر انتخابات به معنی روش گزینش و شیوه های مختلف تعیین نمایندگان است ابزاری است که به وسیله آن می توان اراده اعضای جامعه را در شکل گیری نهادهای سیاسی و تعیین متصدیان اعمال اقتدار سیاسی مداخله داد و از طریق رأی نماینده مورد نظر را انتخاب کرد. رأی چیست؟ عمل تشریفاتی و حقوقی را که شهروندان با انجام آن طبق ضوابط و شرایط قانونی به گزینش نماینده یا نمایندگان می پردازند. رأی دهنده با توجه به اینکه یک عمل حقوقی و اجتماعی را انجام می دهد با رأی دادن، خود را در سرنوشت سیاسی جامعه سهیم می کند. نماینده کیست؟ نماینده به کسی گفته می شود که آنچه را می گوید و می خواهد نه از جانب خود بلکه از جانب همه ملت می گوید و می خواهد، تصمیم یا عملی که نمایندگان انجام می دهند در واقع متعلق به همه شهروندان است با این حال قانونی که توسط نمایندگان تصویب یا شخصی که توسط آنها در حکومت تعیین میشود دیگر نیاز به تصویب مجدد مردم ندارد و مستلزم هیچ گونه نظارتی از جانب ملت نیست. کتاب حاضر متضمن دو هدف اساسی است: نخست شرحی حقوقی بر وظایف منتخبان مردم (نمایندگان مجلس خبرگان رهبری، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، شناخت جایگاه مقام رهبری در جمهوری اسلامی ایران، رئیس جمهور، شوراهای و دیگری آگاهی بخشی به انتخاب کنندگان در جهت شناخت وظایف انتخاب شوندگان طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران می باشد.

از خوانندگان محترم عاجزانه و خاضعانه تقاضا داریم که این اثر ناچیز را با دیده نقد بخوانند و ما را با تذکرات عالمانه شان مرهون منت خویش سازند.

چرا این کتاب چاپ شد؟

به این سوال می شود پاسخی کوتاه اما جامع داد.

زیراجای خالی چنین کتابی حس می شد.

دکتر محمد سعید انصاری (نماینده چهار دوره مردم آبادان در مجلس شورای اسلامی)،
سجاد ریحانی نژاد (دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق عمومی دانشگاه تهران).